

AUDIOKNIHA

Ztracené kroniky

KOMPLETNÍ EDICE

Zakázané texty o stvoření člověka

V britském muzeu, v sále číslo padesát pět, leží za sklem kus hlíny. Má velikost dlaně dospělého muže. Hrany oprýskané, jeden roh chybí. Povrch pokrývají řádky klínových znaků, vtlačených do měkké hlíny rákosovým písmem před nějakými čtyřmi tisíci lety. Vitrínu osvětluje studené bílé světlo. Kolem procházejí turisté, většina se nezastaví. Ti, kteří se zastaví, přečtou cedulku, vyfotí si sklo a jdou dál.

Na té cedulce stojí katalogové označení a stručný popis. Úlomek eposu. Mezopotámie. Přibližná datace. Nic, co by člověka zarazilo. A přesto tahle tabulka popisuje stvoření světa. Ne metaforicky. Ne jako modlitbu. Jako zprávu. Jako záznam o tom, co se stalo, kdo to udělal, a proč.

Taková tabulka není jediná. Jsou jich tisíce. Leží v Londýně, v Istanbulu, v Berlíně, v Bagdádu, v Paříži, v univerzitních depozitářích, kam se běžný člověk nedostane. Některé jsou celé, některé rozbité na tři nebo pět kusů rozházených po různých kontinentech. Kurátoři je katalogizují, restaurátoři lepí střepy dohromady, překladatelé luští klínopis znak po znaku. A někdy se stane, že dva úlomky, nalezené na různých místech, v různých desetiletích, do sebe přesně zapadnou. Jako by někdo roztrhl stránku a hodil polovičky na dvě strany světa. A některé tabulky nikdy nebyly vystaveny. Leží v depozitářích, v šedých krabicích, s čísly, která si nikdo nevyžádal.

Jsou na nich příběhy. Příběhy o tom, jak vznikl svět, jak byl stvořen člověk, proč neumíme žít věčně, proč přišla potopa, a co se stalo potom. Když je čtete jeden po druhém, jednotlivě, vypadají jako mýty. Jako staré pohádky národů, které dávno zmizely. A většina lidí, kteří o nich kdy slyšeli, je takhle taky bere. Příběhy z doby, kdy lidé nevěděli, jak svět funguje, a tak si vymýšleli bohy.

Jenže když je položíte vedle sebe, stane se něco zvláštního.

Sumerské tabulky z třetího tisíciletí před naším letopočtem popisují stvoření člověka z hlíny a krve zabitého boha. Babylonské texty o tisíc let mladší vyprávějí totéž, jen jména bohů se liší. Hebrejská Bible, sepsaná v jiné době, jiným jazykem, jinou kulturou, začíná tím samým. Člověk z prachu země a dechu. A pak etiopská Kniha Henochova, text, který většina křesťanských církví odmítla zařadit do kánonu, mluví o bytostech, které sestoupily z nebe, naučily lidi zakázané věci a zplodily s lidskými ženami obry. Řecká mytologie zná Titány. Indické texty znají bytosti, které sestoupily na zem, aby učily a trestaly. Mayský Popol Vuh popisuje stvoření člověka z kukuřičného těsta po třech neúspěšných pokusech. Tři pokusy. Tři selhání. A nakonec verze, která fungovala.

Jednotlivě je to folklor. Dohromady je to vzorec.

A ten vzorec říká pořád to samé. Člověk nebyl stvořen z lásky. Byl stvořen z potřeby. Bytosti, které ho stvořily, nebyly všemocné. Měly agendu. Měly plán. A ten plán zahrnoval jedno pravidlo, které se opakuje skoro všude: člověk nesmí vědět příliš. Nesmí žít příliš dlouho. A nesmí se stát tím, čím jsou jeho tvůrci.

Tohle není moderní konspirační teorie. Tohle jsou texty, kterým je dva, tři, čtyři tisíce let. Ležely v zemi, než je někdo vykopal. A říkají věci, které jejich překladatelé neuměli vždycky pohodlně vysvětlit.

Samuel Noah Kramer, jeden z největších sumerologů dvacátého století, profesor na Pensylvánské univerzitě, přeložil desítky sumerských tabulek a celý život se snažil ukázat, jak moc toho Sumerové věděli. Ve své práci napsal, že způsob, jakým sumerské texty popisují stvoření člověka, připomíná spíš laboratorní protokol než náboženský hymnus. Kramer nebyl konspirační teoretik. Nebyl ezoterik. Byl akademik. A i tak tím výrokiem vyvolal rozpaky, o kterých se v akademickém světě mluví dodnes. Ne proto, že by se mýlil. Proto, že měl pravdu a ta pravda nezapadala do škatulky.

A on nebyl jediný. Irving Finkel, kurátor klínopisných sbírek v Britském muzeu, muž, který rozluštil babylonský návod na stavbu archy, řekl, že když čtete ty texty pozorně, bez předsudků, zjistíte, že vyprávějí historii. Ne dějiny v moderním smyslu. Ale historii v tom smyslu, že jejich autoři věřili, že zaznamenávají skutečné události. Ne báseň. Ne podobenství. Záznam.

Tuhle audioknihu jsem nevytvořil proto, abych vám řekl, že to tak bylo. Nevím, jestli to tak bylo. Nikdo to neví, a každý, kdo tvrdí opak, buď lže, nebo věří víc, než ví. Tuhle audioknihu jsem vytvořil proto, že ty texty existují. Reálně. Fyzicky. Leží v muzeích a archivech a dají se přečíst. A říkají věci, které se do učebnic nedostaly. Ne proto, že by nebyly přeložené. Proto, že se o nich nemluví.

A teď k tomu, kam se spolu vydáme.

V první části se vrátíme na úplný začátek. Do doby, o které mezopotámské texty říkají, že nebylo nic. Žádná země, žádné nebe, jenom prázdnota a dvě bytosti v ní. Sladká voda a slaná voda. Apsu a Tiamat. Z místa, kde se mísily, se začali rodit bohové. A ti bohové nebyli klidní. Hádali se, křičeli, bouřili. Hřmot mladých bohů rušil staré. A starý bůh se rozhodl je zabít. Tady začíná první válka, o které víme. Ne válka lidí. Válka bohů. A z těla poražené bohyně, z jejích rozříznutých žil a rozlámaných kostí, bylo postaveno nebe a země. Svět, ve kterém žijeme, je podle těch textů mrtvola.

Ve druhé části se příběh otočí k nám. Bohové vyhráli, svět stojí, ale někdo musí pracovat. Kopat kanály, nosit hlínu, stavět chrámy. A bohové, kteří tu práci dělali, ti nejnižší z nich, řeknou dost. Spálí nářadí. Vzpoura. Bohové se sejdou k radě a jeden z nich navrhne řešení. Vezmeme hlínu, vezmeme krev zabitého boha, smícháme to, a stvoříme bytost, která bude pracovat místo nás. Sumersky se jmenuje lullú. Člověk.